

PRIKAZI I PRILOZI

**

REVIEWS

Promocija knjige: Školski knjižničar

**

Promotion of book: Školski knjižničar

Kovačević, Dinka; Lovrinčević, Jasmina. Školski knjižničar. Zagreb: Zavod za informacijske studije, rujan 2012., str.171.

Senada Dizdar

Filozofski fakultet u Sarajevu

Odsjek za komparativnu književnost i bibliotekarstvo
senadadizdar@gmail.com

Ispovijest dječaka

„... treći razred donosio je bar jednu nadu i jedno prijatno obećanje. Od trećeg razreda pa naviše, đaci imaju pravo da se služe gimnazijskom bibliotekom iz lepe i naučne književnosti. Prve dve godine svoga školovanja dečak je toliko puta mislio na trenutak kada će on smeti da ode, u određeni dan i sat u nedjelji, i da iz te knjižnice uzme na čitanje neko od onih ilustriranih dela koja je gledao kod starijih drugova ...

Sada je došao i taj dan.

... Đaci iz viših razreda došli su prvi na red. Profesor, debeo riđ čovek, brzih pokreta i oštih reči, stavljao je svoje primedbe, preporučivao jedne knjige, odgovarao od čitanja drugih. Dečaka je bunio njegov suvi i podrugljivi način govora o tako velikim i svečanim stvarima, ali on je svakog trenutka zaboravljao na profesora i na đake i samo gledao knjige, poređane iza stakla i maštao o svemu što može da bude napisano i naslikano u tim knjigama, i već sada osećao kao bol što mora da se odluči samo za jednu knjigu i nju da zatraži...

-Jesi li došao da spavaš ovde ili da uzmeš knjigu?

Trgao ga je iz tih maštanja profesorov glas, rezak i nestrpljiv, ali dečak je imao muke da se pribere. Nije ni primetio kada je došao red na njega. Sa leđa su ga gurali drugovi i smejali se. Pred njim, sasvim pred njim stajao je otresiti riđi profesor...

Dečaku se činilo kao da je odjednom i neočekivano stavljen na neku pretešku i nemilosrdnu probu. Najlepše što je imao od biblioteke –dvogodišnja želja i misao na njeno ostvaranje –sada je prošlo...“.

Ovaj isječak iz priče „Knjiga“ Ive Andrića, pripada samo jednoj od mnoštva priča o bibliotekarima i stereotipima vezanim za njihovu profesiju iz kojih mnogobrojni čitatelji samo potvrđuju davno stečena ubeđenja o bibliotekama i bibliotekarima. Rijetki su, naime, autori koji pišu nove priče na ovu temu, na osnovu kojih bi bilo moguće upoznati i neka nova iskustva iz ove oblasti. Pa i ako se to dogodi, to pisanje najčešće više ne pripada lijepoj književnosti, nego je stručna literatura o novim bibliotekarima, koji su daleko od ranijih predodžbi o bibliotekarkama kao damama sa pundicama, „teglama“ na očima, mrgudima koji kukičaju na radnom mjestu...

Među takve spisateljice, ali prije svega znastvenice, spadaju i Dinka Kovačević i Jasmina Lovrinčević, koje su svoja znanja i bogata iskustva pretočile u treću po redu knjigu iz ove oblasti pod nazivom Školski knjižničar. Publikacija je izašla kao 21 knjiga u ediciji Radovi Zavoda za informacijske studije Odsjeka za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu 2012. godine. Ovo je treća knjiga iz planirane trilogije kojoj su prethodile knjige: Školska knjižnica-korak dalje (2004), te *Znanjem do znanja: prilog metodici rada školskog knjižničara*(2005). da bi se sedam godina kasnije pojavila i treća - Školski knjižničar.

Knjiga je nastala kao odgovor na promjene koje se dešavaju u području obrazovanja, ali i kao pokušaj da se afirmira školski knjižničar, stručni saradnik u nastavi i izvananastavnim aktivnostima, te da se ukaže na promjene koje je neophodno učiniti u zakonskoj legislativi, jer su na snazi zastarjeli i neskloni zakoni i podzakonska akta, koji daju prostor devalvaciji i degradaciji profesije školskog knjižničara.

Ipak i pored raznovrsnih tema koje su ovdje obrađene u središtu ove priče su dva nerazdvojna lika: školski knjižničar i korisnik, zbog kojega knjižničar sa početka ove priče, ipak, danas pripada literaturi i umjetnosti.

Knjiga Školski knjižničar podjeljena je u sedam poglavlja. Prvo poglavlje, *Kvalifikacijski okvir školske knjižnice danas*, počinje pitanjima: Šta školsku knjižnicu čini uspješnom? Jesu li školske knjižnice danas odgovarajuće finansirane? Mogu li one, u postojećim uvjetima rada, zadovoljiti promjenljive potrebe svojih korisnika?

Odgovori na ova pitanja ustvari predstavljaju temelj čitave priče o školskim knjižničarstvu, jer se

polazi od osnovnih obilježja knjižnične teorije koja počiva na suodnosu knjižničko-informacijskog i odgojno-obrazovnog sustava. Kako u tom kontekstu je i školska knjižnica već odavno označena kao mjesto suvremenog učenja i nezaobilazna sastavnica školskog, a zatim i knjižničarskog kurikulumu, i kao takva, neće biti mjesto *slavljenja knjige...*, nego dinamična interakcija prostora posvećenog „*slavlejnju korisnika*“ i knjižničara, koji omogućava ispunjenje njihovih potreba.

Promjene u redovitom obrazovanju i cjeloživotnom učenju polazišta su za sticanje odgovarajućih kompetencija, pa je toj temi posvećeno drugo poglavlje pod nazivom *Formalno obrazovanje i cjeloživotno učenje*, u kojemu se analizira razvojni put tridesetogodišnjeg obrazovanja školskih knjižničara u Hrvatskoj. A taj razvojni put prolazile su i same autorice (poznajem CV) ovoga teksta, koje u svome zaključku sa ponosom ističu: „*Sa zadovoljstvom možemo ustvrditi da u škole i njihove školske knjižnice već godinama dolaze visokobrazovni stručni kadrovi koji imaju stečene kompetencije za samostalan rad i u potpunosti su ravnopravni sa svim ostalim strukama u školi...*“ (str. 68)

Da bi se dostigao taj nivo potrebna je snaga, volja, upornost, i naravno, znanje, što se počinje sticati u praksi *Uvođenjem školskog knjižničara u profesiju*, kako je i naslovljeno treće poglavlje Školskog knjižničara. U kojem autorice s razlogom podvlače: „*Sigurno je da uspješan rad ovisi o prvim koracima u školskoj knjižnici, prvim kontaktima i suradnji sa ravnateljem, učenicima, nastavnicima, stručnim saradnicima, roditeljima i vanjskim korisnicima (sociološka i psihološka prilagodba). Početak je u procesu radne prilagodbe koja ujedinjuje knjižničarski i odgojno-obrazovni rad, uvjete rada, školsko ozračje i nove načine učenja u cjeloživotnom procesu.*“

Prvi dobro postavljene koraci su početak radnog iskustva, i od njih i poštivanja pravila, ovisi daljnje uspješnom poslovanje. Prolazeći te korake u svome praktičnom djelovanju i radeći na izradama mnogih zakona i uputa, svjesne pri tome da se vrijednost rada mjeri ishodima učenja, autorice su svoje četvrto poglavlje posvetile upravo spomenutim temama, naslovlivši ga sa *Smjernice za rad školskog knjižničara*.

Već spomenute kompetencije detaljno su opisane i u petom poglavlju, *Kompetencije školskog knjižničara*, u kojemu se problematizira i pitanje statusa školskog knjižničara i navode razlozi njihove loše percepcije. Citirajući mnoge autore, autorice između ostaloga smatraju da je za takvo stanje (uz same knjižničare koji „ne promoviraju“ svoj rad i programe) u dobroj mjeri zaslužno i nasljeđe u kojemu nadređene prosvjetne strukture, ali i nastavnici i ravnatelji, nisu educirani o ulozi i promijenjenoj namjeni školskih knjižnica, pri čemu napominju da su se ovi djelatnici

obrazovali u vremenu koje nije poznavalo knjižnicu u promjenjenim uslovima rada. U ovome su poglavlju opisani ti i drugi stereotipi, data je vrijedna kritička analiza rada školskih knjižničara, te opisani načini na koje se stiču stručne kompetencije.

Veliki problem cjelokupne djelatnosti predstavlja nedostatak jasnih i preciznih normativa rada što je direktno povezano sa vrednovanjem poslova i zadaća školske knjižnice i školskog knjižničarstva. Kvalitetno postavljene normativi put su u područje vrednovanja postignuća, kao kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja o uspješnoj realizaciji programa rada. Kvalitet nije jednostavno ocijeniti, jer je potrebno znati: *Koliki je utrošak radne energije za pojedine vrste poslova u školskoj knjižnici, kako to utječe na planiranje rada i finansiranje djelatnost, kada i u kojoj mjeri normativi mogu biti ometajući u svakodnevnim radnim zadaćama školskog knjižničara?* Ovo su samo neka od pitanja obrađena u šestom poglavlju, naslovljenom sa *Normiranje poslova u školskoj knjižnici*.

I umjesto klasičnog naslova *Zaključak*, posljednje, sedmo, poglavlje nosi naziv *Školski knjižničar*, korak ili više koraka dalje? U kojem se, na poseban način analizirajući stanje školskog knjižničarstva juče i danas, predviđa sutra, koje treba odgovoriti novim zahtjevima.

Jedna od vrlo zahtjevnih osobina školskog knjižničarstva, pa time i školskog knjižničara, jeste da uvijek budu *korak dalje* u odnosu na druge odgojno-obrazovne djelatnosti i djelatnike u školi.

Prema futurističkim predviđanjima školski knjižničar treba da bude *imedijski stručnjak, i informacijski stručnjak, i cyber knjižničar*, dakle osoba koja stvara informacijske i obrazovne predmete, Webliografije i knjižnične portale za digitalne i tiskane informacije, nastavna pomagala za učenje, te da, u suradnji sa raznim obrazovnim stručnjacima, nudi obrazovne programe.

I upravo knjiga *Školski knjižničar* predstavlja putokaz na dalekom i punom iskušenja putu od *znati zašto do znati kako* obrazovati modernog školskog knjižničara, kako bi se postiglo da bibliotekar bude bliži naučnoj fantastici, nego klasičnim likovima iz književnosti.

Knjigu ovako bogatoga sadržaja, izuzetne strukture, napisane jasnim i jednostavnim jezikom, uz korištenje najsavremenije literature i primjera iz dobre prakse, mogle su napisati samo autorice koje su i same prolazile put od praktičara do teoretičara, te svoje bogato iskustvo pretočiti u treću po redu knjigu iz trilogije posvećene školskom knjižničarstvu. Zato ne treba sumnjati da će *Školski knjižničar* predstavljati nezaobilazan udžbenik za svakoga ko se bavi školskim knjižničarstvom i označiti pravac razvoja školskog knjižničarstva, koje velikim koracima svakodnevno mora kretati dalje...